

Latweeschu Awise.

51. gaddagahjums.

No. 15.

Trefchdeenâ, 12. (24.) April.

1872.

Redakteera adresse: Pastor Sakranowicz Luttringen, pr. Frauenburg, Kurland.
Expeditijsa Westhorn f. (Reyher) grammatu bobde Zeligawâ.

Nahditais: Wisjaunafahs sinas. Daschadas sinas. Par Latweeschu dshini Witebftas gubernija. Weshchu stikis. Abildas. Naudas tirgus. Labbitas un pretschu tirgus. Studdinafchanas.

Wisjaunafahs sinas.

Leels pulks no Wahzu walts israiditu Jesu itu bija lassijees Austruja, ihpaschi Wihnes pilsehta. Tamdeht Wihnes pilsehta rahts apneemes pee waldbas laist luhgshanas grammatu, lai Jesuitem, kas nepeeder pee Austrijas pawalstneekem, aisseeds Austruja un ihpaschi Wihnes pilsehta palisti.

Madrid. Zeshchu Spanija no teem famijwehleteem runnas lungeem pa leelafai dalkai eet pa waldbai, tad tomehr jaunam kehniham deewsgan grubtas deenas jareds, jo waldbas pretineeku un dumpineeku pulks aug ildeenas. Ihpaschi Karlistu bandas, kas schurp un turp, wiswairahl walts seemelu dalkas zekahs, darra waldbai dauds raises. Lai pretineekus isdewigaki warreju sawaldist, karraministera Rey f. weeta dushschihgs un bahrgs generalis Zabala irr eezelts par karraministeru. Schis tad arri tulisht wiffus us bittetehm atlaistus saldatas us deenestu atkal irr eezauzis un Karlistu bandahm smalki leek pakkal mekht. Barzelona pilsehta, ka turrenes gubernatora f. waldbai sinu, kahdt 600 Karlisti mehginajuschu fleepen pilsehta laustees eekschâ, bet saldateem isdewees tohs aisdshst. Karra leetas un eerohtschu winneem no jubras puffes tohp peewesti; arri no Franzijas rohbeschahm mehginajuschu eerohtschus eewest, bet newarresuschu tamdeht, ka Frantschu saldati stipri rohbeschas apwalte. Franzijas sustihts Madridê kehniham fawas waldbas wahrda apshlhtis, ka zil ween eespehjams par to tays gahdhts, ka pahr Franzijas rohbeschahm nekahdas dumpineeku bandas newarres Spanija laustees eekschâ. Ka warr sayrast, kehniusch tahdu apshlhtichanu ar leelu preeku un pateizibu uskhtmis.

No **Parises** „Wiener Pr.“ 15. (2.) April tohp sinnohts, ka Chiselhurstê Napoleoneeschu un winnu draugi effoht noturrejuschi leelu familijas sapulzi, kurrâ apspreeduschu: waj nebuhtu labbaki, kad Napoleons III. preeksch sewis atteiktos no fawahm rekthem(?) us Franzijas keisara trohni un tahs atwehletu sawam deklam, kas tad ka Napoleons IV. buhtu par keisaru usluhjojams, sinams appalksch keisarenes Eugenie wirswaldischanas.

No **Odeffas** sinu telegrafs, ka 6. April muhsu augstais Kungs un Keisars sweiks un weffels effoht abrauzis un zôs pehz pusdeenas par dselzjeku tahlahf us Pehterburgu reisojis.

Zeligawa. Ka dsirdam 29. Merz wakkara Zeligawas un apfahrtesi Latweeschu noturreja leelu sapulzi uu nospreeduschu Zeligawâ „Latweeschu beedribu“ eezelt. Wehlejam no wiffas sirds schai jaunai beedribai labbas fernes un isweizigu darbu mihleem Latweeschem us ihstu apgoismoschanu palihdseht. Statutes drihsunâ waldbai par apstiprinaschanu tayschoht preekschâ listas.
R. S.—2.

Pehterburga. Keisara pawehleschana no 27. Merz usdewusi finansministerim dselzjekem par labbu usnemt parahdu no

15 milioni mahzimu sterlin (1 mahrz, sterl. tohp rehkinata 7 rubl. 42 kop.). Schis obligaciones neffis 5proz. par gaddu, un no nahloscha gadda fahsoht tays pehz katra gadda iswilschanas deldetas, ta ka eeksch 81 gadda wifs parahds buhs ismakfahrs. Preeksch 3 milion. mahrz, st. patti walstbanka Pehterburgâ gahdahs naudas dewejus, tohs zittus 12 milionus apgahdahs Rothschildu bankeeri Londonê un Parisê.

— Keepajas ohstam par labbu preeksch schi gadda fuggoschanas laika irr fuggu nodohschanas masinatâs. Tahda pat atwehleschana arri gaidama Nehweles, Baltischporta un Wentspils ohstam. (Wald. sin.)

— Wissaugstaki eezelta komiteja sem presidenta grafa Sologub isstrahda jaunus zeetumu buhschanas listumus.

Berline. Keisars Wilhelms jau bij ittin atspirdis, te gaddijusees nelaimê, ka abrauzis pee Englantes weetneeka pils no raiteem kahpdams fagrubdis zelli un nu buhs atkal laizinsch janemmahs, kamehr warres drohschi staigabt.

Genfâ 14. Merz tee pirmee raksti tiklab no Englantes ka Amerikas puffes tai Alabamas stribdes leeta tai isshlhtreju teefai eefneegti un tas pirmais terminsch irr us 15. Juni nolists.
S.

Daschadas sinas.

No eekschsemmechm.

No **Rihgas** tai 3. April. Par Rihgas Latweeschu teateri warram to sinu doht, ka nu tas lihds ar Aprila mehnesi scho sawu israhdischanas pusgaddu beigs lihds nahloscham ruddenam. Wehl nu pirmos leeldeenâs swehtkôs tiks Latweeschu teateri israhdita jauna original johklugga „Wiltiba un mihlestiba“, diwas nodalkas un sefchâs bildes ar dseedaschanu un danzofchanu, ko farakstijis Jannis Banderis. Schinni israhdischanâ spehlehs gandrihs wiffi pirmee kreetnakee akteri un aktrises, bes ween Adolf Allunan lunga un Swirgldin un Zener kundscenem, kurrus wehl aisseenu daschadi eemefli atturr no Latweeschu teatera. Ta eenahlschana tiks kahdam Latweeschu jaunektam preeksch tahlakmahzifchanas atwehleta. — Ta nu Latweeschu teateris lihds ar scho israhdischanu lihds nahloscham ruddenam apstahsees. Wisseem teem labprah-tigeem teatera draugeem un lihdsfpehletajeem pagahjuschâ pusgaddâ mehâ effam dauds pateizibas parahdâ. Mums ar atshlhtichanu japeeminn wiffi tee puhlini pagahjuschâ laika us Latweeschu skattumi. Nekahdas pekwas deht winni tê puhlejuschees, bet tiklai no skaidras labprahstibas un mihlestibas us sawu tautu. Ta nu Latweeschu labdarischanas beedriba wiswairahl kundscenu puhlinus pee lihdsfpehleschanas eewehrojuse un irr tahs pagohdinajuse ar

dahwanahm un pateizibahm. Esmu luhgts, par schahm dahwanahm tē awisēs kaut ko peeminneht un tapeh; to arri darrischi peh; tahm sinnahm, kahdas man par scho leetu nupat tillā laipnigi pasneegtas: Schlis un Laef kundseenes, kas wispirms eefahka lihdsfpehleht, dabuja katra selta un fudraba leetas par 80 rubleem f. wehribā; — Seemel kundseene, kas trihs pusgaddus lihdsi fpehlejuse, dabuja tahdas paschas wehrtis leetas par 35 rubleem f.; — Grube kundseene, kas diwi pusgaddus lihdsi fpehlejuse, dabuja wehrtis leetas par 31 rubleem f.; — Fkner kundseene, kas tšhetrus pusgaddus no weetas lihdsi fpehlejuse, dabuja dahwanas par 18 rubleem f. wehribā un Swirgsdin kundseene, kas neween wesselu gaddu teateri lihdsi fpehleja, bet arri konzertōs ar fawu dseedaschanu weenu no pirmahm weetahm eenehma, dabuja gohda pateizibu ar wahrdeem no Labdarrischanas beedribas.

C. H. B.

Mihgas daugawas tilts ir par 33 tuhst. rubl. isdohs uf renti, bet usnehmejs ir to peelihzīs klah, ka par katra deenu, kur jaunais dselszeka tilts preefch 1. Nowembera (lihdsfchiniga tilta isnemischanas termina) taptu atwehrtis, buhs no salihktahs summas atrehkinah 50 rubl.

No Salkasmuischas J. A—h mums raksta par pahri leetahm, kas draudse daschas nepatilschanas zehluschas un par kurrahm meh; labpraht skaidrakas sinas wehletumees. Ta weena leeta effoht ta jauna basnizwihru (pehminderu) zelschana, kas notillufi pawissam bes draudses pagastu sinas; ne pagasta teefai ne waldibai ta leeta ne-effoht preefchā likta, ne arri basnizwihri draudsei fluddinati; til to dsirdoht, ka draudses mahzitajs patš tohs iswehlejis un lizzis apstiprinaht. Newarram tizeht, ka ta leeta tā buhs notillufi. So frohna nowaddeem, kur agrahf peh; lilkuma kambar waldiba wehleja, ir taggad pascheem ta teefiba atwehleta, basnizwihrus zelt. Dsimtmuischas peh; lihdsfchinigeem lilkumeem tam dsimtlungam jazelt, bet zil sinam pehdigā laikā arri dsimtlungi labpraht atwehleja scho fawu rekti faweem nowaddeem, kas to balsofchanas listi eefuhtha draudses mahzitajam un schis, ja ar iswehleta ir ar meeru, preefch apstiprinaschanas leef preefchā basnizas preefchstahweem to, kas ar balsu wairumu iswehlehts. Saprohtams, ka katra prahtiga draudse labpraht wehlehts is teem wihreem, kurrus draudses mahzitajs par ihpaschi derrigeem uf scho amatu eefkattih; jo lai buhtu arri draudse deewsgan gaischa, tomehr to neweens newarhehs leegt, ka mahzitajs labbaki noswehrs, kurfch peh; fawahm wissadahm dahwanahm buhs derrigahks kalpoht schinni ne wis pelnas, bet kristigā mihlestibas amatā. Tas mahzitajam wispirms jastan, ko winsch grubb par palihgu fawā darbā nemt, un pagasti arri paschi wehledami warrehs to daud; waj mas arweenu eewehroht. Turklah jafalka, ko pagasti paschi ar faweem balseem saufufchi, teem nahftees daud; weglaki draudse durwis wissur atwehrtas atrast, ne kā kad til zaur zittu sinu buhtu uslikti. — Ta ohtra leeta, kurru sinotajs peeminn buhtu gan masa, bet ihpaschi tapeh; nefaprohtam, kapeh; eefsch tahs netohp draudses firfniga wehlechanahs pallausita.

Bee taggadejahs basnizbuhwes, kur wis; leelais darbs tohpohht no draudses isdarrihts, draudse effoht wehlejusees Salkasmuischas basniztohrni salki mahletu redseht, bet tas netohpohht darrihts tapeh; ka weens no kungeem, kas 70 rubl. dewis preefch tohrna kruska apseltsichanas, nezeefchoht salku tohrni, bet grihbhoht bruhnu un schi weena labbad tohpohht pret daud; tuhkfufschu wehlechanahs darrihts. Kaut nu gan pee buhwes newarr kattris ar fawu padohmu pulkā eet, tomehr tahdā leeta to warretu gan eewehroht. Bet dsirdesim waj ta leeta nau wehl zittadi faprohtama.

Rujenes meestina no domehnu waldischanas 116 buhwplatfchi eerahditi, kas warr tapt isdalliti, lai meestinsch warretu isplattitees.

Jf Salkas draudses. 13. Februari sch. g. tē dscedataju beedribu eezehla. Bij jau daschas nedelas preefch tam gan basnizā, gan arri zittās fanahfchanas jaunelli un jaunelles uf to usazinati un to wahrbi, kam fpehls un prahts uf to darbu bij, peerakfitt. Minnetā deenā nu wiffi tee peeleikufchees nolikkā weetā fapulzejahs un tē tad to beedribu ar to eezehla, ka beedreem daschas nodakkas no lilkumeem, kas pee tahdas beedribas pastahweschanas wajjadfigi, preefchā likta un teem dseedaschanas jaukumu un fwehtibu peeminneja. Wiffi weenprahtigi apfohljahs beedribas lilkumeem padohtees, kas schinni waffarā ar Deewa palihgu pilnigahf tiks isstrahdati un tad waldischanai deht apstiprinaschanas preefchā likti. Paschā eefahkumā bij gan tillai kahdi 20 wihrischki un 8 feewischki beedri, bet taggad peh; 4 fanahfchanahm jau kahdu 30 wihrischku un gandrihs likpat daud; feewischku beedru flaitam. Jau fennakōs gaddōs Salkas draudse lahgham trim flunstigu dseedaschanu kohpā, bet pamafam beedru peetruhka. Lai Deews dohd, ka schoreis pee beedreem leelaka pastahwiba buhtu! Gefahkums gan mums jauku zerridu mohdina, jo lihdsi schim beedri arweenu ir fanahkufchi ar fawahm balsim jau it labbi mahjās buhdami eepasinnufchees. Salkas beedriba dallahs 2 schkiras, jauktā un wihreeschu kohri. Wihreeschu kohris deewsfinn waj nebuhs patš pirmāis kursemme, kas no Zimses kunga jaunahs „Dseefmu rohtas“ jau pahri dseefmianu dseed.

Aufschgalla dscedatajem par sinu tē wehl peeminnu, ka pee Salkas dscedataju waddona „Dseefmu rohta“ par noliktu zennu ir dabujama.

—g—

Westerburga. Par teem jauncem zensures lilkumeem, kas taggad walstsrachtes apspreefchanai eefneegti raksta „Wirsch. aw.“ ka tee daud; ne-isschkirfchotees no lihdsfchinigajem. Tillab administrozei (waldibai) kā arri justizei (fohgu teefahm) paleekoht leels fpehls rohkās par wissahm druffas leetahm. Waldischanas spreedumus un lilkumus pa dallai apspreeft nebuhschoht aisleegts, bet aistfdami spreedumi par waldischanas darbeem nekahdai nebuhschoht atwehleti.

Odeffā preefch kahda laika bij no leelahs kreemu basnizas issagta Marijas hilde un laudis bij isgahjusti ta parumna, ka tas gan buhschoht schihdu nebarbs, tā tad bij jabihstahs, ka nezeekahs tahds pat lehrums ar schih-

deem, kà pehrn pa leeldeenu. Det nedarbs nahja gaifmà; kahds kallejs, kas to basnizatslehgu bij taiffijs, irr apwainohts un zeeti fanemts. Taggad wehl sinno, ka tai paschà brihdi, tur muhsu augsta Reisarene us Krimu brauzoht Ddessa atbraukufi, kahdam waktmeisterim laimejees pasudduscho bildi useet; atrafta ahrpus pilfehda kahdà bedrè eesweesta un galdantà eetihta. Leeta ees wehl zaur tahlatu ismekleschanu.

Samaras gubernà daschi labprahgtigi un gaifmu mihlotaju wihri us to fabeedrojuschees mest un kraht naudas preefsch tam, ka warr nabagu jaunekleem, kas kreetni dsinnuschees, darriht eespehjamu, ka tee warr wissu augsto floblu mahzibu baudiht. Kur jankt buhtu, kad arri peenums Latwijà tahds gars feltu. Gan newarram leegt, ka zil dasch Latweefchu jauneklis irr atraddis eelsch sawa mahzitaja usweddeju zellà, pee dascha mihstirdiga muifchneeka palihdsibu preefsch studeereschanas, bet no paschas tautas widdus wehl wahja pazillaschana nahk. Un tomehr no zil dascha Latweefchu jaunekla, kad til tam dauds mas zellus lihdsinatu, isnahktu wihrs, kas warr tais paschds krehflòs sehdeht, tur taggad sehdt zitti, un west tohs paschus amatus kà zerrams dauds fwehtigaki preefsch saweem brahteem. Kad tà Latweefchi weetu weetas eenemtu, tad sustu ta runna, ka ne-effoht Latweefchu tautas, bet til weena Latweefchu semneeku fahrta. S.

No Helsingfors. Suhtu Jums tè pahri wahrdu par Binu semmes schi gadda landagu. Dallibu pee ta nemm kahdi 262 wihri. No iswehleteem runnas kungeem irr 95 muifschneeki, 38 mahzitaji, 44 birgeki, 65 semneeki un kahdi 20 protokofku weddeji. Landaga marschalís irr generalis Nordenstam. Par semneeku runnas wihru wezako irr aikal tas patz zeltè, kas jau 2 landagòs bijis, Meki Pefka, gudris wihrs, kurra wahrds flann zaur wissu semmi, laut gan til irr semneeks. Us ballehm un weefsbahm nau it nekahda schkirschana pehz kabrtahm, tur wissu runnas wihri fateekahs mihligi un draudfigi, bet kad sehdt pee saweem galdeem landagà, tad sinnamòs deewsgan rohdahs strihdes, jo katris tur wissupirms gribb ko isdarriht preefsch sawejeem. To leetu un luhgschanu, kas landagam preefschà listas irr lohti dauds; peeminneschu te til daschas. Semneeki pastahw us to, ka teatereem buhs paschoem sewi usturreht un newis krist par nastu semmes kasschm, tàpat ka buhs spehleht arri Binu wallodà un newis tà kà lihds schim, tur no Binu sinodes naudu dohd un spehle sweedru wallodà, kas wisseem pilfehnteekeem wairahk weddahs un irr mihtaki. Urri spreeda par to, waj schihdi newarretu tilt peelastit par gruntineekeem, bet leela puffe bij tam pretti. Lihds schim tè schihdeem nekauj ilgaki kà 3 gaddus us weetas dschwohht un ischigganeem nemas nau brihw rahditees. Tappa peenemts, ka feewischki pilnds gaddòs bes apgalwneeka warr paschi sawu mahju jeb zittu mantibu waldiht. Ta leeta deht swabbdibas no zensures irr no waldischanas atraidita. Sirdigas farunnas bij par rekruschu eerikti, gribbetu to panahkt, ka Binu saldati lai netohp ahrà no Binu semmes subtitit. Taggad Binneem til irr 1 gwardijas batalions un 100 matroschi. Kad batalionà saldatu wajjaga, tad mehds

unteroffizeeru isfuhtiht us semmehm un leef basnizàs isfaukt, ka saldati tohp mekleti. Tad nu unteroffizeers faliht ar weenu un ohtru, usdohd naudu us rohkas un fanemm winna papihrus; noliktà deenà fanahk falihktee Helsingforsè un tohp no daktera un generosa pahrraudsiti un tad peenemti, us kahdu laifu katrs nahjis. Medsehs nu, kà tas wifs buhs pehz teem nahkameem jauneem lilkumeem. J. Dreymann.

No ahrsemmehm.

Berlinè. Walftrahtei irr luhgschanas grahmata eefneegta, paralitita no kahdeem 2 tuhst. wihreem, kas luhds pehz lilkumeem, zaur kurreem fwehtahm deenahm zeltòs peenahkams gohds un strahdneeku laudis taptu fargati no pahridarrischanahm. 1) luhds, lai taptu nollegt wissu fwehtdeenas darbi fabrikòs un darba weetas, tàpat prezzes waddaschana fwehtdeenas pa dselzjekeem, lai paliktoht us scheem zekkeem til weena reisneeku braufschana fwehtdeenas; tais 3 leelo fwehtku deenas, tàpat leelo peekideem un luhdsamà deenà lai dselzjeeki pawissam kluffu stahwoht. Strahdneeku klasse ihpaschi wissu pee dselzjekeem arween wairahk sawahm dwehselehm par pohstu saudejoht fwehtu deenu fwehtibu. Sestdeenas lai wissu fabriku darbi beigtohs pulsten 6. Darba laiks fabrikòs lai ne-eimoht pahri par 12 stundahm, nakts darbus saudeht, usraudsbas turreht, ka feewischkeem un behrneem netohp darbs pahrspehku uslikts.

Wahzsemmes keisars daschus Frantschu leelohs gabalus, kas karrà panemti, dahwinajis basnizahm, lai leef few leetees basnizpulkstems. Kelnes leelai dohm basnizai irr atwehleti 150 birkawi tahdas mantas (bronska) un gribb tohs wissus leet weenà leelà pulstieni, ko fauks par „keisara pulstieni.“ Buhs arri tas leelakais wissu Wahzsemme un zerre, ka winna flanna ees zaur wissu Reinprowinzi. Tas lihds schim leelakais pulstems Kelnes dohmè fwehra lihds 70 birkawu.

Bairija kahds maschinu meisteris, Heberleins wahrda, effoht preefsch dselzjeeka ratteem isgudrojis ihpaschus pinneklus, kas rattus paschà stiprajà skreeschanà spehjoht noturreht. Ta buhtu gan neteizami derriga leeta.

No Franzijas. Presidents Ejers katru nedetu brauz daschas deenas us Parisi un tur noturra eliseja pilli gohda maltites. Gan ta leeta daudseem no tautas fapuzses kungeem irr lohti pretti, jo nesen tappa nospreests waldibu wehl nezelt us Parisi un taggad jafalkoht, ka tas noteefoht. Daschi til wehl gribb nogaidiht, waj Ejers arri palikschohht reis Parisè us naktegulkahm, jo kamehr winsch rihdòs no Werlalkas eebrauz Parisè un ap puonakti aikal isbrauz atpakkat, newarw nelo aisleegtu eelsch tam redseht, jo ja arri tas nebuhtu presidentam brihw, tad jau winsch buhtu skaidri zeetumneeks. Ejers pasmeedamees effoht teizis: Un kad es kahdu wallaru Parisè manitohs ihsti peekuffis, kas tad man to gribbetu un warretu leegt, ka atduffòs? Tee weesibas wallari pilli tohp no daudseem apmekleti; bes kahdas ihpaschas eeluhgschanas fanahk tur wissu augstee lungi ar sawahm zeemahtehm un meitahm. To maltischu isrihtofschanu irr paturejuski preefsch fewis patti presidentene. Til ka buhschana tai dauds raifes dar-

roht, ka eliseju pilli effoht kahdas 10 lukkas, weena no ohtras schirta, lai suppu garfcha nejauzahs ar fiwihm, nei zeppefcheem u. z. Tur weenai gruhti wiffas darbu pahluhloht. Schi pils irr kahdas 20 gaddus ne-apdshwota bijusi. Beidsamo reis 1. Dezember 1851 toreisejs presidents Napoleons tur weefibas waktaru noturreja, tur eepasinnahs ar famu taggadejo laulatu draugu, turpat arri, zitteem danzojoht, fahnu lambari ar faweem draugeem nospreeda nogallinaht prettineekus un issfaultees par Franzijas keisari. Stary toreis saguhstiteem bij arri Tjers, kas nu taggad ka ohtris presidents tai pascha pilli fawas weefibas noturr.

Frantschu presidenta Tjera zeemachte isschkirrahs stipri no zittahm Franzeetehm zaur to, ka it neko neturr no mohdehm un leppofchanahs ar apgehrbu. Wiina dshwo un gehrbjabs til prasti, ka semneeka gaspaschina. Gulloht tai falkappejamā gultinā, ko wihrs karra laika us zellu lihds nehmis. Wezza jalka, stipri apnehsati fwahri un nodillufchi sabbaziri, ta effoht winnas rohta. Tapat tai weenalga, ko ehd waj dserr. Kad kahdu reis brohlasti ne-ehdufi isbrauzoht us Parisi, tad tur kaut kahda deffu bohde nopirekotees lunki deffas un pee bekkera franzmaisi un uskohsoht rattos. Rihdos mehdsiht patti eet us tirgu un tur wiffu preefch namma eepirkt, sinnamā us to leh-tako. Sinnams schahda semniga isweschanahs gan dau-dsahm it nemas nepatihloht, arri pats wihrs ne-effoht ar to ihsti meerā, bet ko lai darra? Gan Tjers walda par wiffu Franziju, bet wiinam pascham wiffas leetas, kas netinnahs ap waldbu, jaklaufa fawai laulatai draudsenei, ja negribb mahja nemeeram weetu doht. Sakka, ka gan brihscheem grasskotees fawa pascha namma waldischanu rohkas dabuht, bet lihds schim wehl nekad ne-effoht ilgafam laikam, ka dauds ja us pahri stundahm isdeweēs. Tai leeta eet augsteem ka semmeem.

Englantes krohna prinziis nesen Rohmā buhdams bij arri wezzo pahwestu apmellejis un lohti mihligi tappis usnemts. Sinnams ta sinna tuhda arri atskrehja us Londoni un bij wehl peelikts klah, ka pahwests us wiinu effoht teizis: Zubfu Englandeefchi irr ihsti deewabijigi laudis. Tahda flawa gan neskann nejauki, bet tomehr Englandeefchi to dsirdoht palikka ittin dufmigi, jo no pahwesta negribbeja wis tahdu ustenginaschanu dsirdeht, ar tahdu usflawefchanu warbuht pahwests, gribboht teikt, ka Englandeefchi fittotees us kattoku pufi un eimoht pa pahwestam, jo zittadi jau schis tohs ne-eeschoht faukt par deewabijigeem. Leeta bij tā daudsus eekaitinajusi, ka pascha senata augstais ministeris tappa praftihts, lai dohd atbildu, kapehz prinziis irr mas pahwestu apmellejis un waj wiinu starpā tahdi wahredi tappufchi runnati? Ministera atbilda, ka tee wahredi effoht gan klah peelikti un ka schis til sinnoht no mihligas fatifschanahs ko teikt, un ka wiffi augste us Rohmu nahkdami, mehdsiht pahwestu apmelleht — peemeerinaja jautatajus.

Italijas ugguns fplahweja kalns Wesuws dshwo atkal neganti fplaudidams, weffels strauts no sakause-teem atmineem weffahs par zauruma mallahm pahri un tell tschuhsttedams semmē.

No Konstantinopoles raksta tā: Laizinsch pee mums irr til jauts, ka til ween warr wehletees. Geleijas stahw augtu lohki jau pilnās seeddās. Til weens truhkums, prohti pee uhdens. Seema bij flapja, bet mas lectus irr nahjis, tā ka uhdens bedres wiffur issus. S.

Atbilda. Uj L. l. jautaschanu tai raksta „Kahds masuminfch par muhsu semmes lohdi“ (Latw. aw. Nr. 52 1871. g.), ka tas gan warroht nahkt, kad ap semmes lohdi apbrauzoht warroht weena deena issust, jeb wairahf isnahkt, ne ka tam kas mahja palizis, zil es sinnu, ne-weens wehl nau atbildu dewis. Tur nu warretu dohmaht, ka wiffi to leetu par dauds labbi sinn un tamdeht newihfcho atbildeht. Bet nau wis tā. Jeb atkal warretu dohmaht, ka neweens no lassitajeem to atbildu nesinn un tapehz kluffu zeesch. Bet arri tā nau. Lai tad nu sinnataju lepniba un nesinnataju kauniba tohp apfegta, gribbu te no fawas puffes to atbildu doht. Redseet ta leeta nahk no tam: Semmes lohde greefchahs no wakkareem us rihteem un il par deenu un nakti irr ap famu affi weenu reisi ap-greesufees apfahrt. Katra weetina no semmes lohdes tohp no faules fawā laika apspihdeta. Jo wairahf dshwo us rihteem, jo agrahf eerauga fauli un jo wairahf us wakkareem, jo wehlahf. Kad semmes lohdes bildi usluhkojam, tad redsam ap paschu widdu johstas lihniju, ko fauz par ekwatoru, fchi johsta irr ihstenibā 5400 juhdses garrā. Kad nu wiffas schis 5400 juhdses apffreen eefsch 24 stundahm, tad il us 1 stundu isnahf 225 juhdses. It pa 225 juhdschm us wakkareem pagahjuscham Jareds, ka faule tur pa weffelu stundu wehlati uslez ne ka 225 juhds. us rihta pufi. Tā tad kad mahjineekam faulite no-eet, tam us wakkara pufi par 225 juhds. isbraufuscham faule wehl weffelu stundu spihd, jo ta tur wehlati arri uslezza. Tā nu eet arweenu us preefchu. Mahjineekam deena beidsahs un nahk jauna deena, bet reisneekam wehl tapatti deena. Tā starpiba aug un ap wiffu semmes lohdi apbrauzoht starpiba istaisa weffelu deenu jeb 24 stundas, kas mahjineekam flaitā wairahf un reisneekam brauzoht issudufchās. Ohtradi eet atkal no wakkareem us rihteem ap semmes lohdi brauzoht, tur brauzejam peenahf laiks klah pehz rehkinuma lihds weffelai deenai, jo deenas tohp rehkinatas pehz faules uslehschanas un no-eeschanas un tas us rihteem arween wehlati rohdahs ne ka us wakkareem. — Ta nu tad buhtu ta atbilda par to pasaudejamo waj eepel-namo 1 deenu, us ko L. l. fawā raksta shmejis un lassitajus us dsikaku pakka dohmafchanu pamuddinajis.

H. S.

Par Latweefchu dshwi Witebflas gubernija.

Daudsreis jau biju dohmajis mihleem tautas brahseem sinnamu darriht, ka teem Latweefcheem klahjabs, kas Witebflas gubernija us dshwi nomettufchees, bet zaur to, ka jau par nelaimigeem kreemusemmes aigahjeem irr awisēs dauds rakstihst, tāpat arri daudsi us famu mihlu Kursem-miti atpakkal pahrahkufchi buhs faweem pasihstameem teikufchi, ko peeredsejuschi, tiffu no mannas apnemfchanahs

uslawehts. Kad nu Mahj. w. 52. Nr. 1871 L. kunga rakstu par Latweeschu dšihwi Kreewusemmē, laffiju, kur winsch no eesahkuma gan lihru taisnibu runna, teikdams, kahdi noschelojami irr wiffi, kas sawu dšinteni atstahj un zil gruhra irr winnu dšihwe fweeschumā, bet beigās tomehr galwodams Latweeschus usaizina, Witebskas gubernija uš dšihwi nomestees, tad newarru ilgaki kluffu zeesť. Nahdahs kā L. l. gau pascham irr Witebskas gubernija kahda arendes jeb zitta kahda weeta un tadeht scho guberniju tā usteiz, lai Latweeschi tur noetu, kā drihsahl warretu few labbus strahdneekus dabuht. Zil es Witebskas guberniju pasihstu, tad ta nau wis Amerikas Kalifornija, kur warr dabuht jeltu rakt. Teem tur dšihwodameem semmeskohpejem irr deewsgan pellowaina maise jaehd. Zeenijami laffitaji, netizzeet illatram, kas jums gribb eeteikt, kā Witebskas gubernija irr labbas kalpu un arendes weetas dabujamas. Kalpu lohne irr treschu daku masala ne kā Kursemmē un wehl sohti sliktis usturs. Kursemmes strahdneeku sliktakais ehdeens jau tur buhtu wislabbakais. Tapat arri teem tā nosaukteem puhreneekem tur labbaka laime nau gaidama. Ko tas gan winneem palihds, kad arri dasch pa 3 pubraweetahm semmes katrā laukā dabu, kad ta semme nau nekam wehrtes. Darba gan teem zilwekeem irr sohti dauds, 3 deenas katru nedefu muischā kalpoht un tad wehl sawu deewsgan leelu, bet pawiffam palaištu un nopleiketu semmi apstrahdajohť, bet tomehr, par winnu leelu puhlinu teem pahrtiischanas neisnahť. Al, zil dauds jau tahdu nelaimigu puhreneeku essu redsejis, kurri, no leelas semmes arri leelu bagatibu zerredami leelā truhzibā un nabadsibā irr krittuschi. Tad wehl winnu dšihwojamas ehlas irr tahdas buhdas, kā labbam zilwekam jau reebjahs usskatit, ne til wehl tannis dšihwoht. Kursemmē dauds faimneekem pirtes un zuhku stakki irr dauds labbaki. Illatram zeenijamam laffitajam pee firds leeku un mihti luhdsu, kas ween til kahdas arendes weetas melle, no Deewapusses Witebskas gubernija ne ko us arendes nenemt. Netizzeet tahdahm issluddinaschanahm, kā stary Polozku und Witebsku dšelsu zekka tuwumā wiffadas un labbas arendes weetas irr dabujamas, kā labba semme preeksch mahju taisischanas irr isdohdama. Tapat to issluddinatu widdu, kas irr tahs dšelsu zekka stanzijas Dholes tuwumā, kā arri it wiffu, kahdas 450 werstes garru un gandrihs zaur zaurim lihds 200 werstes plattu Witebskas guberniju es 10 reis labbahl pasihstu, ne kā D. draudsi, kur taggad dšihwoju. Neweens pilsehts, neweens meestinsch nau, kurrus es tikpat labbi nepashtu, kā mannas mahjas. No wiffahm 12 leelahm kreisehm, nau neweena, no kurras es ittin smalki nesinnatu teikt, kahda kur semme, kā kur labbiba aug, zil katrā Wahzu jeb Latweeschu dšihwo un kā winneem flahjahs. Gandrihs 4 gaddi essu Witebskas gubernija dšihwojis un pa scho guberniju, kā arri gar winnas rohbeschahm pa zittahm par scho laiku lihds 50000 werstes reisojis, tomehr wehl tahdu weetu ne-essu usgabjis, kur es ar labbu firdsapinnaschanu warretu wehleht Latweeschem us dšihwi nomestees. Neween pee Dholes, bet arri dauds zittas weetas irr Latweeschi semmes gabbalus gan apnehmuschy preeksch mahju taisischanas, tomehr no

winneem retti kahdam irr til pufslihds isdewees. Semme gan irr dabujama un kontrakte drihs notaisama, bet mahjas nau wis til lehti usbuhwejamas. Mesch gan teel eerahdihts, bet balki paschi mahjas nenahť. Kas pats ehlas irr taisijis, tas gan siunahs, zil puhlixa jau irr pee weenas paschas ehlas, kamehr to uštaiša; bet zil dauds wairahť wehl gan, kad wiffas mahjas jaunā weeta irr taisamas. Kursemmē wehl warr paluhgt raddus jeb laimikus palihgā, bet tur no zitta nekahdu palihdsibu newarr gaidiht, kā til ween no sawa naudas makka. Labba eestrahdata semme neteel preeksch mahju taisischanas isdohť, bet til tahda, kas ne kam wairs negeld, jeb wisewairahť meschi un ar fruhmeem apauguschas gannibas. Tā tad nu winneem jablehsch plehsfumi, jataiša mahjas un jamakfa wehl rente; bet tak gallā winnu pekna par tahdu gruhru puhlinu irr ta, kā tee, kad jau kahdas pahri ehlas irr usbuhwejuschi un zil ne zil semmes eetaišijuschy, kahda nekahda eemefla deht, bes ne kahdas atlihdšinaschanas, teel no mahjahm isdšihťi. Ar muischu arendeschanu eet wehl dauds raibaki. Kad Latweeschi eebrauz kahdā muischā un til spehj pateikt, kā gribb us arendi nemť, tad mihligais Bohlu muischneeks tuhđal teem irr preekschā, teem rohťu dohdams illatru ar, „den dobro pan,“ apšweizina, wedd no weenas istabas ohtrā, un ar tehju un smalku schnapsi pagohde. Latweeschi tahdu mihligu kungu atradduschy un neneeka launa nedohmadami, drihs falihťst, dohd rohkas nauđu, leel kontrakti rakstihť, parakstahs un brauz it preezigi us mahjahm, runnadami: Kursemmē til mihligu kungu wehl ne-essam redsejuschi, tur til mums buhs labba dšihwe! Tā gan daschi irr zerrejuschy, bet tak irr sohti fewi peewihluschees. Til lihds kā arendaters ar sawu mantu un lohpeem pa weeneem wahrteem muischā eebrauz, brauz pa ohtreem wahrteem kunga leela laipniba laukā. Nu teel schis un tas no arendatera pagehrehts, no kam winsch neko nesinn un ko ne sapni neweenam naw apsohlijis. Dasch semmes gabbals un dascha pfawa neteel arendateram wairs dohti. Lauki irr dauds masaki ne kā kontraktē stahw rakstihťs, un kad muischas ihpaschneekam par to runna, tad teel atbildehts, kā wajjagoht arri to jau preeksch 10 gaddeem atlaistu semmi usart, tad buhschoht til leela. Arendaters, newarredams wairs ar labbu isliht, eet pee teefahm taisnibas melleht, bet muischas ihpaschneeks parahda, pascha norakšitu kontrakti, kur wifs irr atrohđams, ko ween winsch pagehr. Ja nu dascham muischas ihpaschneekam nau laimejees tahdu dihwainu kontrakti notaisiht, tad tomehr teem un teem labs draugs buhdams, par kontrakti mas ko behda un darra kas tam tihť. Warretu gan labbi dauds pee wahrdeem fauht, ja til winni par to nelautohs, kurrus manta irr nonemta, fewas un behni stipri peedausti un tad ar warru no arendesweetahm isdšihťi. Negribbu wiffus muischu ihpaschneekus smahdeht; daschi irr arri pateesi labbi zilweli; bet ko tas wifs warr palihdsieht, kad semme irr til sohti nopleiketa, kā tur wairs nekas neaug. Sinnu daschas leelas muischas, kurras ja dauds tad til kahdas 10 gohwes teel turretas. Semme teel muschikeem illatru gaddu isrendeta preeksch linnu schischanas. Sehj nu arr ilgaddus, bet neweens ne gabda

semmi subdoht. Kad nu wairs it nefas neaug, tad tee linnu sehjefti semmi wairs nerente. Nu teel schahdi un tahdi mekleri uspirkti, lai Latweeschus usaizina palehto semmi us arendi nemt; bet kahdu labbumu nu gan warr arendateri jeb puhreneeki tur sagaidiht? Ne kahdu zittu, ta ween pohstu un behdas. Tur finiteem irr atrohdam, kas gan ar dauds naudas un mantas no Kursemmes irr nogahjuschi, leelu laimi zerredami atrast, bet ihfa laika to paschu wezju krahjumu pasaudejuschchi irr leela pohsta un nabadsiba krittuschchi. Dascheem, no scheem nelaimigeem irr gan oberbahnmeisters Engel k. weetu un maifi pee dselvu zella isgahdajis, bet tomehr wehl daudseem, kas fennahf muischas rentejuschchi, irr pascheem muischas par kalpeem jaden. Teem kas semmi par dsimtu pirkuschchi, wisswairahf Gorodokas un Witebskas kreises, klabjabs gan drufku labbaki nekla arendatereem, tad tomehr winnus newarr faukt par laimigeem. Ne til ween, ka dascham us wiinna pirktas semmes wezji parahdi atrohdahs, kas tam arri irr jaismakfa, ne til ween ka dascham wiinna weeta pehz weena jeb diwi gaddeem teel atnenta un laimihgs warr teiktees, kad til fawu eemafatu naudu atdabu, bet arri wehl dauds zittas gruhstibas un raises irr jareds starp daschadahm tantahm dsihwojoht. Wisleelakais gruhstums no teem sche nepeeminneteem, irr kas, ka basnizas lohti gruhsti un daudseem nemas naw atsneedsamas, ka wiffa gubernija Latweeschem floskas nau newenas, ka behrneem zaur to jausaug bes nekahdas mahzibas un ka arri peeauguscheem nau fawa mahzitaja. Zaur augsti zeeniga General-Superdenta Lamberg k. gahdaschamu Polozkas Latweeschu draudsei nu jau gan irr faws mahzitajs, bet ko lai tee tablahf dsihwodami darra? Us Polozkas basnizu braukt, teem nau eefpehjams to lohti sliktu zellu deht. Gaidiht, kamehr Polozkas mahzitajs winnus warr apmelleht, irr arri gruhsti; jo winsch Polozka neween mahzitajs, bet arri pee larva gimnastijas floskmeisters buhdams, lohti retti warr tablakas kreises dsihwodamus Latweeschus apmelleht. Ta tad daudseem irr wiffu gaddu jeb wehl ilgati bes Deewakalposchanas jaisteef, behrni bes klistibas jaturra, jaunesteem, kas griib pee swehtibas eet, irr leelas isdohschanas us Polozku brauzoht un leelala dalka miruschu it ihpaschi pilsehtos teel no lattolu preestereem paglabhati. Buhtu gan lohti labbi, kad pee katras basnizas, ka: Witebska, Polozka un Luzina, tiltu kreetni kesteri ezejalti, kurri warretu daschu reis Deewakalposchamu noturreht, behrnus flosloht un miruschus us duffas weetiau pawaddiht. Daschus effu redsejis lohti behdigus un gauschas affaras raudam, kad winneem, ka awihm tukfnesi bes ganna irr jamaldahs. Dauds jauni laudis lohti noschelo, kad winneem fawas jaunibas deenas ta weentuliba, gandrihs, ta zeetuma irr japawadda.

Te nu jums mihli lassitaji dauds mas effu sinnamu darrijis, kas Witebskas gubernija irr gaidams. Ne kahdas peknas deht nedi zitteem griibedams po prahtam darriht, scho sinu jums pasneedsu, bet til tapehz, lai wehl wairahf no jums pohsta nekrisiu. Neetta sweschuma leelas laimes melleht, bet labbahf paleezeet tur, kur juhs effoet un dsenneetes, ka tur pat ar ween pilnigaka pahrtikschana teezeet.

Nedohmajeet, ka sweschas tablas mallas jau it weegli warr bagahs flucht. Netizzeet tabdeem mekleriem, kas jums teiz, ka sinnoht, kur lehta semme dabujama; jo wiss tas, kas lehts jau nau labs. Par pufslidhs labbu semmi irr arri Witebskas gubernija 7 un 8 rubli par puhraweetu rentes makfa. Par to zennu arri Kursemme warr dabuht semmi renteht, kas nau ta palaihta. Ja nu wehl dasch dohmatu fawu dsimteni atstahf, tad jel lai papreelsch ap-runnajabs ar teem, kas jau no Kreemusemmes irr atpakkat pahnahkuschchi; jo winni zil ne zil to middu jau pasihf. Kad no augfeschemneeteem dasch wehl ko griibetu sinnaht, kas sche nau rakstihf, tad kas lai noeet pee zeen. Subbatas mahzitaja Les lunga. Winsch nefen Polozka par mahzitaju bij un no wiffas jids preelsch Latweeschu draudses puhlejabs, un gahdaja ne til ween Polozkas draudse dsihwodamus, bet arri pa guberniju ieklichuschus Latweeschus apmelledams; zaur ko winnam deewsgan gaddijabs behdigu sinu dsirdeht un deewsgan affaru redseht us nelaimigu Latweeschu waigeem. Zerzeju, ka winsch ikkatram ar mihlu prahtu teiks, ko ween labbu jeb launu no tabs gubernijas sinnahs.

M. Slawischen.

IV. Blehschu stikkis.

Bundel Inzels un Bruffu melderis.

Kahda deena sehdeja Bundel Inzels krogga istaba dsil-las dohmäs eegrimmis, pahrdohmadams, ka farkanais Dihters un sehbaht arri wiinna pascha brahlis Briddis to bij atstahjuschi, un ka winsch taggad weens pats palizzis. „Ne,“ ta winsch fazzija, „nu newarr neweenom zilwekam wairs ustizzeht, kad tu, zilweks, jo zerre, schis jeb tas irr deewsinu zil gohdihgs, te tu dabu sinnaht un fajust, ka winsch irr blehdis!“ Ta pahrdohmajoht sapulzejabs dauds weefi krogga un zits dschra allu, zits brandwihnu. „Waj sinnat arr,“ ta eefahka weens stahstihf, „ka Bundel Inzels atkal kahjas un rihta zels klapperjakti wiffa mescha us wiannu un muischlungs un stihweris arri buhs floht?“

Bundel Inzalam to dsirdeht, palikka falki un dselteneni gar azzihm; jo winsch baidijabs, ka wiinnu sche kaut kas nepashtu, tad buhtu balle beigta un difschm behres!

Turpretti zits atkal eefauzabs: „Atkal neeki, Bundel Inzels ar fawu brahli, abbi sehsh zeetuma.“

Patlabban atjahj us brangu schkimmeli Bruffu melde-ris ar farkaneem waigeem un schiglahm azzihm. Winsch istaba eegahjis apschschabs arri pee allus kruhsas un flaus-fabs, ko sche no Bundel Inzela runnaja. Winsch falka: „Gsmu jau dauds no Bundel Inzcha dsirdeht; griibetu wiinnu arri labpraht redseht.“ — Kahds no weefem at-bildeja: „Nu fargajatees, melder, ka juhs nedabujat ar wiannu drihsahf eepashtees, nekla jums patiftu; laudis teiz, ka winsch atkal effoht swabbats.“

Bet melderis ar faweem farkaneem waigeem smehjabs: „Eh neeki, es wehl pee laika zaur meichu istapfchu, un kad pehzahf kluhschu us dsichzella, tad jau schkimmels pee-schus pasihf.“

Zundel Inzels to dsirdejis waiza frohdineezei zil tam effoht jamalka par tehriau, un dewahs tad us mescha puffi. Zella winnam fateekahs klibs ubags; to winsch ufrunna fazzidams: „Pahrdohd man tawu krukki; es esmu kreiso lahju islemmejis un man jablauj, kad es to pee semmes peeminnu, pirmejä fahdschä tu warri zittu krukki nopirktees.“ Ubags atdewa fawu krukki. Drihs pehz tom pa-eeet Zundel Inzeltam diwi eereibuschi saldati garram, un singa smukku karra dseefmu. Tifko Inzels dšikā meschā ee-eeet, palare winsch fawu krukki us augsta kohka sarru, apfeschahs kahdus feschus sohtus no tur attahlu us zella un eerauj kreiso lahju appafsch fehdeffa it kā buhtu klibs. Patlabban melderis us fawa skalto schkimmeli atrifschu un winna gihmis isleekahs tahds, it kā gribbetu teikt: „Waj es ne-esmu tas bgatais melderis, waj es ne-esmu tas skaisstais melderis un waj es ne-esmu tas gudrais melderis!“ — Bet tifko gudrais melderis Inzeltam tuwojahs, te schis ar behdigu balki luhdsahs: „Kungs, waj gribbat schehlastibu darriht nabaga klibbam wihram; diwi eereibuschi saldati, ko juhs gan arwi fatikkatees, man wiffas mannas nabagu dahwanas atnehma un no dusmahni, ka tik mas bij, mannu krukki us winnu kohku usfweeda, winsch sarrds palikka karrajotees un es newarru tahtaki kluht; waj juhs nebuhtut tik labbi, ar fawu pahtagu to krukki nofrattihht.“ Melderis atbildeja: „Ja, es tohs saldatus fatikkohs gan meschmallē, tee dseedaja smukku dseefminu — tee blehchi!“

Melderim waijadseja par laipu aij dšikka grahwja eet, ja gribbeja krukki no kohka nouemt. Tapehz winsch nofehda no sirga un to eedewis Zundel Inzelim turreht, gahja to krukki nofrattihht. Bet tifko winsch pee kohka peenahl un azzis us sarreem pazell, te jau Inzels, ahtri, kā kalle skaltajam schkimmekam uskriht muggurā un ar papescheem peedubris, laisch prohjam: „Lai juns ta kahjahm eefchana nereebj!“ fawza winsch melderam paffat, „un kad juhs mahjä pahrnahkat, tad falkat dijsch labbas deenas fawai mihtai gaspaschai no Zundel Inzela!“

Kad Inzels fatumstohht pee Bruffu sudmallahm nojahja un wiffas dsirnas schwahldamas malla, tā ka neweens winnu nedsirdeja un neredseja, nofehda winsch pee sudmallahm no sirga, peesehja meldera schkimmeli pee schohga un gahja fawu zellu kahjahm prohjam.

Atbildas.

Z. B. — R. Zuhfu behdigu peedibwojumu tai wukka dahesinā buhru awisēs ujaehnis, bet Zuhš to leetu tā stabteet, ka jabihstahs waj neraugat atrehtees zaur awischu peepalibdsibu. Un tas mums nepeeklahjabs. Berrehtun us preekschu!

Wentepils, Mindeš un Puffes zeen. mahzittajem. Ja tik ween wehl buhs kahdi nummuri kadabujami, tad raudšichu Zuhfu nošagto 9. Nr. weekā Juns kahdus peefuhht, lai Zuhfu lassitaji tohs pamihdamees dabutu lassichu.

Z. M. — M. Buhnt jel fawas dohmas runnas wahreds teikufchi, tad labyrat tohs tuhdał islectatum, bet tai dseefmitai negribbetu nemal Zuhfu wahrdu palikt, jo kad 12. ferschas par weenu leetu dseed, tad lassitaji gaida, lai ar fatru jaunū ferschu atwerahs jaunš dohmu anwars un apnihst, kad zaur wiffahm tik eet ta patti weena mahziba, ka netaisni sohgt lai jel bihtahs Deemu.

Naudas tirgus,

	Rihgā 8. April 1872.	uspraff.	fohl.
5% waltis-aisleeneschanaš billetes ar winnest. I. aisleen.	155	153	
	II. aisleen.	154	152 1/2
5% waltisbankas-billetes		93 1/2	92
5% Wids. sanddrihses, usfalkamas		100 3/4	100
	ne-usfalk.	95	94 1/4
4 1/2% Kurf. sanddrihs. usfalkamas		99 1/4	98 1/2
	ne-usfalk.	95 1/2	94
Rihgas-Dinab. dšeljella akšijas us 125 rub.		147 1/2	147
5% Rihg.-Dinab. obligacijās us 125 rub.			
5% Rihg.-Zelgaw. " " " 100 " "		117	116

Labbibas un pretšchu tirgus Jelgawā, 10. April, Rihgā, 8. April un Ceepajā, 12. Febr. 1872. gaddā.

	Makfaja par:	Jelgawā.	Rihgā.	Ceepajā.
1/3 Iščetw. (1 puhrū) rudju		2 r. 40 f.	2 r. 45 f.	2 r. 30 f.
1/3 " (1 ") fweeschu		4 " 75 "	4 " 50 "	4 " 80 "
1/3 " (1 ") meeschu		2 " 30 "	2 " 25 "	2 " "
1/3 " (1 ") aulu		1 " 30 "	1 " 60 "	1 " 15 "
1/3 " (1 ") sirru		2 " 50 "	4 " "	3 " "
1/3 " (1 ") ruwu rudju miltu		2 " 40 "	2 " 35 "	2 " 25 "
1/3 " (1 ") šibdeletu		3 " "	4 " "	3 " 25 "
1/3 " (1 ") fweeschu miltu		5 " 25 "	5 " "	5 " "
1/3 " (1 ") meeschu putrainu		3 " "	3 " 75 "	3 " 50 "
1/3 " (1 ") kartofeti		1 " "	1 " 25 "	1 " "
10 pudu (1 birjavu) feena		5 r. — f.	4 r. 50 f.	4 r. — f.
1/2 " (20 mahrz.) fweesta		5 " 50 "	6 " 50 "	5 " "
1/2 " (20 ") dšelles		1 " "	1 " 15 "	— " 90 "
1/2 " (20 ") tabaka		1 " 40 "	1 " 25 "	1 " 80 "
1/2 " (20 ") šchlihtu arpinu		6 " "	— " "	— " "
1/2 " (20 ") krohna linnu		2 " 75 "	2 " 50 "	2 " "
1/2 " (20 ") bratta		1 " 50 "	1 " 20 "	1 " 20 "
1 muggu linnu fehllu		9 " "	9 " 50 "	8 " "
1 " falku		13 " "	17 " "	15 " "
10 pudu farkanas fahls		7 " "	6 " 25 "	— " "
10 " baltas ruwjas fahls		6 " 60 "	6 " "	6 " "
10 " " smaltas fahls		6 " 50 "	6 " "	6 " "

Katw. Awischu apgabdatajā: J. B. Safranowicz.

Sludinaščanas.

Kad nu tas falmeela tehws **Wedert Gihlow**, no **Wex-Saules** Gihla mahjahm ir no miris, wiffi parahdneeki un parahdu prassitaji, kā mantineeki ta nomitrušcha, no **Wex-Saules** pagasta teefas ar to peeminneščanu teel usakimati, fawas prassifčanans jeb makfāščanas libds **17. Mai 1872.** Kā to wrenigo peedohščanahs terminu, sčhe peeneht, — ka zittabl, pehz tam wehlahst neweens wairs netiks klausihis, bet pehz likuma darrihts.

Wex-Saules pagasta teefā, 17. Merz 1872. (Nr. 84.) Preekschfehds.: J. Rundšchen. (S. B.) Štrihw.: R. Pohlmann.

Brambergu pagasta teefa zaur sčho wiffus tohs usakimati, lom kahdas parahdu jeb zittas prassifčanans pee tabs nomitrušcha **Merzja** meschafarga **Samel Bedres** mantibas buhtu jeb tas tam nelaiškim parahda walzjis, lai ar fowahm parahdu prassifčanahm un parahdrem wiswehlahi libds sčha gadda **13. Mai** sčhe peeteizahs, jo wehlahi neweens no parahdu prassittajem eelšch sčihis leetas wairs netiks klausihis un ar teem nelaiša **Samel Bedres** mantibas sčhepejeem notihš pehz likumeem.

Falkgrahwē, 23. Merz 1872. (Nr. 81.) Preekschfehds.: A. Widdjar. (S. B.) Teef. štr.: S. Allunan.

No Leel Blatonēs pagasta teefas wiffi tee, fawr kahdas parahdu prassifčanans no tabs atšahstas mantibas tahs nomitrušchas seemas, ta pee Leel **Wirzawas** peederriga falpa **Alte Salkais** ar wahrdū **Dahrte** buhtu, jeb kas dohmatu zaur likumu mantineeks no winnas buht, zaur sčho teef usakimati, wiswehlahi libds **10. Mai sčh. g.** pee sčihis teefas peedohtees, jo wehlahst neweens wairs nelaps klausihis.

Leel Blatonēs teefas naumā, 9. Merz 1872. (Nr. 24.) Preekschfehds.: G. Lohmas. (S. B.) Štrihw.: Smugge.

No Zafteles pagasta teefas, Kuldigas aprinkfi, tohy sinname darrihte, la 26. April 1872 tepat muifchâ firgl, gobwes, zuhfas, aitas, ratti un zittas dafchadas leetas wairabfcholtitajeem pahrdobs.

Zabtelé, 1. April 1872.
(Nr. 11.) Preekfchfchd.: P. Steinberg,
(S.W.) Leef-ftr.: J. Bergmann.

Wilzes pagasta waldifchana zaur fcho darra finnamu, la 5. Mai fch. g. no Wilzes magafines 300 mebrus rubfu, eelfch mafahm daLahm, wairabfcholtitajeem uhturupé pahrdobs.

Wilzes teefas nammä, 20. Merz 1872.
(Nr. 41.) Pag. wez.: J. Schwieder,
(S.W.) Skrihw.: Smugge.

Uf grunti teem dohteem lifkumeem no Wez un Jaun-Saules pagasta teefas wiffi mantineekt ta ligabufchâ gadda eelfch fchi pagasta nomirufchâ, no rekrufcheem ifpirufchâ Geddert Sirmel, kâ arri wiuna parradneekt un tee lam wufch bahu parabdâ, — zaur fcho teel ufziginati, fa-was mantofchanas peetruffifchanas jeb parabdâ prauffifchanas libds 17. Mai 1872. kâ to weenigo peedobfchanahs terminu, pee fchihf pagasta teefas peenest un famus parabdus aismak-fabt, — ar to peeminefchamu, kâ pehz notezzeju-fcha lalka neweens wais netils klauftits, bei ar teem notaweufcheem parabdneektem pehz lifkuma darribts.

Wez-Saules pagasta teefâ, 17. Merz 1872.
(Nr. 88.) Preekfchfchd.: J. Rundschen,
(S.W.) Skrihw.: R. Pohlmann.

Brambergu pagasta teefa zaur fcho finnamu darra, kâ 28. April fch. g. pulften defmitids no ribta mefchafarga Kirvja mahjâs ta nomirufchâ Kirvja mefchafarga Samel Bedres mantibu, kâ dafchadus lohpus, rattus, wibreefchu drehbees, brauzamus rihkus un zittas fainneeziabas leetas uhturupé pahrdobs.

Kalzgrahwé, 23. Merz 1872.
(Nr. 82.) Preekfchfchd.: A. Widdin,
(S.W.) Leef-ftr.: G. Allunan.

Rakti no 9. uf to 10. Februar fch. g. irr tam Mifaras Swabna mahju fainneektam, Grofbinas aprinkfi, un pagasta wezzakam Janne Hubefch-neekf Ibrawas mefchâ weens 7 gaddus wez dfe-lens firgâ tai wehribâ no 70 rubl., ar galfchahm krehpehm un galfchu afti, weenu baltu preekfchâs un weenu baltu palkafas lahju, ar fchirabm pee wiffkabhm raggubm un ar weenu lifkâ aifjuhâts — pa-litidts. Kâs to palkibufchu firgu tam minnetam pagasta wezzakam flappe dabuhf 16 rubl. f. pateziabas mafkâs.

Weens neprezzehts kallejs warr par Furgem weetu dabuhf Zumprawmuifchâ pee Baukfâs; kâd pafcham amata leetu neuhthu, warr libht uf muifchâs amata leetahm; tamdeht japeemeldahs pee muifchâs waldifchanas jeb Wikalumuifchâ pee Jelgawas.

Uf weenu muifchu tohy meitas mekletas, kâs laulu darbu proht. Klafhtafas finnas warr dabuhf Latweefchu grahmata bohht pee J. Schab-lowfky Jelgawâ.

Weena muifchâna pee Jelgawas ar arramu femmi, plawahm un jaunahm efbahm irr pahrdohdama. Tuwafas finnas pee deenofneeku flay-petaja Weifsmann. Fkrihweta eelâ baron Sabna nammä Nr. 8. eelfch fehtas.

J. Goerb mineraluhdena-anftaltê,

Zelgawâ pee tirgus plafchâ,

warr arweenu dabuhf frifchi taifitus wiffus bruhfejamus flunfzigus mineraluhdenus, kâ arri feltera, fohda: un obgtu-flahbu uhdem un limonadi.

Weetas pahrmainifchana.

Darru wiffieem zaur fcho finnamu, kâ es fawu bohht, kâs bij leelajâ eelâ Nr. 22, efmu pahrzehtis uf baron Heyfina nammu Nr. 16 tai pafchâ eelâ, prettim Todlebenam, blakkam Ad. Schweifina k. wadmallas bohht.

Ruhdfu to pafchu ufizizibu man taggad jaunâ weetâ peedahwahht, kâs man tai wezâ lifka pahrdahita.

M. G. Löwenstein,

vapihra-, rakfamu- un zeifenumu leetu pahrdewejs, Jelgawâ.

Bar finnu.

Wiffadâs ufizizamas pulktu un faknu dahrfu fehklas ar apgalwofchamu pahrdohd no pulk-fen 7 libds pulkt. 1 uf fawu bruhnu galdu, par labbu rohku pee Latweefchu awifchu namma dur-wihm, pee peena tirgus.

J. Feldmann,

flunfites un andeles dahrsneeks.

Labs flennaters un zimmermannis, kâ arri tabds kallejs, kâs labbi fawu darbu proht un te ihpafchi damufmachines un fuffamamahmachines wefchamu un fatatiffchamu labbi mahht, warr weetu dabuhf Ohjohmuifchâ (Paulsgnade) pee Jelgawas. Klafhtakâs finnas pee muifchâs waldifchanas turpat.

17. Merz 1872. Kaunigky.

Salnu zeppures

teef mafgatas, pehrwetâs, pehz mohdes un kâ jannas iftaifitas pee

Tolksdorf,

Rihgâ: leelajâ fuhrmann eelâ Nr. 21. Jelgawâ: paftes eelâ Nr. 5.

Bohti labbas finnu-ahboltina- un Iehnu-fehklas pahrdohd Jelgawâ, pee mafajeem wahrteem kaufmannis

S. Meidemann.

Ea puſmuifchâ

pee Jelgawas uf dambi Nr. 125, appafchâ raf-fititam peederriga, ar waijadfagahm efbahm, ahbetu dahrfu un netahlahm plawahm, no kâhdahm 16 pahraweetahm, tohy no brikwas rohfas waj pawiffam, waj arri pa dallai pahrdohhta un to klafhtalu turpat pee mannim warr finnaht dabuhf.

J. R. Georgj.

Dfimtmuifchâ Garrofe Leeldeenâs nedekas zettorideenâ, 20. April fch. g. tays uhturupé noturweta, fur wairabfcholtitajeem dafchadas fainneeziabas leetas pahrdobs, kâ: rattus, famanas, arklus un tã j. pr., un arri aitas.

Labbu feenu

warr dabuhf wirt Jelgawâ pee beffer-meiftera Tennifohna, prettim Latweefchu basufgat.

Saufn rangu warrehs kâ arweenu arri uf leeldeenam fatur deenu frifchu dabuhf Jelgawâ, paftes eelâ Nr. 1, pee

J. J. Haase.

Labbaſ. faufais rangs

no Hartmann fabrika pee Rihgas irr kâtrâ laifâ, arri leelakâs partijâs, par to lehtalo tirgu dabu-namâs Jelgawâ, paftes eelâ Nr. 20, pee

Th. Walter.

Lohti labbas dihgtofchâs

timota-

ahboltina-, finnu- u. Iehnu feh-klas lehti pahrdohd Jelgawâ, kattoku eelâ Nr. 38, ta materialandele no M. Michelfohn, zitreis G. M. Aronfam.

Pee J. W. Steffenhagen un dehta Jelgawâ irr dabujamas fchihf grahmataſ:

Ahbolu-dahrsneeks, jeb pilniga pamahzifchana wiffadus augligus dahrfâ-lohtus audfinahht un lohpt, farakftita na Jahna Ehrmannâ Jih-gra. (Ohtra drikkle.)

Mafkâ 40 kap.

Mafais faknu-dahrsneeks, jeb: Derrigi padofmi, kâ wiffadâs dahrfu faknes jafehj, jalohpj un feemâ jaglabba, fehklas ja-audse un t. j. pr., pehz dauds gaddu ifprohwefchanaſ, (ar mafu apriffi un dahrfâ kalenderi klafht) farakftiti no S. Klewera, Kal-leummuifchâs dahrsneeka.

Mafkâ 35 kap.

Basnizas un fkolhas sinas.

Weens Kungs, weena tizziba, weena kristiba.

Rahditajs: Sinas. „Par rakstibu.“ Dseefnu robta. Tehwijas swelzinafchana. Salkam wahrdi. Keenu kurru grtbl. Jaunas grabmatas.

Sinas.

Skolu ministeriju rukti israhda, ka 1871. gadda Kreewusemme bij 32 fkolmeisteru seminari, no kurreem leela pufse 1871. gadda tappa ezejti. Bruhschu walski jau 1850. gadda bij 50 seminari un 1870. gadda jau 66. Bruhschu eedshwotaju flaits buhs 25 milioni, tas nau wehl ne trescha dalka no Kreewu walsis eedshwotajeem (32 mil.) un tur us to masaku flaitu lauschu nahl 2 reis til dauds seminaru. Tur nahl 1 ik us 400 tuhst. dw. un Kreewija 1 ik us 2 1/2 mil. dw.; Bruhschds stahw jau taggad amats wairahl ka 5 tuhst. tahdu fkolmeisteru, kas seminaros ismahziti. Bet laut nu gan Kreewu semme wehl leels truhkums pee fkolmeistereem, tad tomehr ar preeku warr gan leezinaht, ka beidsamajos gaddos ar leelako flubbu un dedsihu par scho leetu tohp gahdahts; katris awifchu nummurs nefs sinas, ka weena gubernas semsiba. pehz ohtas ar leelahm naudas summahm ranga fkolhas buhschanai uspalihdseht, jo pilnam fajehds, ka tik tad walsis warr saktoht un ihsta labklahschana starp laudihm felmeeres, kad tauta irr zaur fkollahm gaismota. Ka pawaffara faulite iskaufe leddus kalsus un sneega kuppenus, ta fkolhas gaisma nemannoht isdelde mahnu tizzibu un rupjohs grehku preekus, radda tai weeta zittadu gaischaku dshwi ar jaukeem preekem, stiprina us wisseem gohda darbeem, kas derw pascham un wissai walsi, mahza jo smalki israhdaschanu nemt wissus eenahlschanas laulus, pareisi walfahst fawu labbumu un wissai dshwei dohd zittadu isflattu.

Wolinijas gubern. dauds aprinkos nowaddu waldibas nospreeduschas stipri us to luhkoht, ka behni netohp no fkolhas mahjas paturreti. Nweens behns netohp no fkolhas atlaists, pirms fawu fkolhas gabjumu zauri gahjis; kad behns us to tohp peenahls, ka bes cemesla irr mahja paturrehts, tad wainigajam jamaksa pirmo reis 15 kap., ohtre reisē 25 kap., trescha reisē nowadda wezjakais apfuhds wainigo pee meera kunga, kas tad leelaku strahpi usleel. Tahs strahpes naudas tohp sakrahtas un par aplohneschanu starp teem wislabbajajeem fkolhas behneem isdallitas. (Kijewl.)

No Raibeneekeem. Ar preeku warram sinnoht, ka muhsu fkolhas buhschana atkal kahdu fohli us preekschu spebrusi. Bagasta waldiba gabdaja, ka leela fkolhas ista-

ba tiska 2 istabas pahrdallita, weena tohp latwiski, ohtre mahziski mahzihts. Katrai istabai fawu krahsus un dubbulkohgi, ta ka fkolheneem nebuhs ar aukstumu jakaujahs, ta lihds schim. Lai tad nu tik mahzajs fshakli un darra preeku wissam nowaddam. Schosem tikkahm arri pee fkolhas ehrgelchm, kahdu lihds schim truhla un kas fkolhai tohti jaukas un derrigas pee dseedahst mahzischanas. Muhsu jaunais fkolmeisteris N. Bruckmanna f. mahju no mahjas eedams bij mihlestibas dahwanas preeksch schihs leetas lassijis un ja arri weena un ohtre weeta pawelti luhdja, tad tatschu jo wairahl atraddahs to dewigu rohku tiklab no faimneekeem, ka arri kalpeem un gahjejeem, ta ka 100 rubli bij sakrahti, ar ko wareja ehrgesles eegahdaht. Tapat zaur schi muhsu fkolmeistera puhliu irr grahmatu krahtuwe eetaifita, tur katrs pret masu maksu warr grahmatas preeksch lassifchanas dabuhtr.

J. A. Berline. Skolu ministerim Salkam nu peeteel deeweg gan darba, ja grihb jauno fkolhas usraudsihas likkumu prahtigi un swehtigi leeta likt, jo tapat ka tas no weenas pufses warr buht spehzihgs fohlis us preekschu, kad zaur to tohp nofarrotas netiklas mahzibas un nekreetna behnu audschana, kahdas weetahm no daschu kattolu preesteru wirswaldibas raddahs, tapat schis likkums warr palikt par fohli atpakkaf, kad zaur to grihbetu fkolhas buhschanu atschkirt no kristigas basnizas un ta swehta amata, kurream pateesi, ja tas stahw us schihsta ewangeliama pamatta, ne ween usauguscho, bet arri behnu dwehfeles ar wissu winnu garrigu attihstichanohs wairahl ruhp, ne ka kahdam zittam amatam, kas ar fawu ruhpestu daschureis isleelahs. Tapehz tad arri pee wissahm tahm sinahm, ko taggad dsirdam no daschahm semmehm, ka ranga fkolhas no basnizas faitehm israifihst un us paschu kahjahm stattiht, wispirms irr us to jaluhko, waj tas nenahl no tahda garra, kas pats no wissas kristigas basnizas faitehm labpraht atraiftohs un kad arri tas nebuhtu, waj pateesi no jaunus fkolhas usraudsihas atlehls wairahl fkolhas buhschanas usplaukschana, ne ka zaur mahzitajeem. Kad Latweefchu lassitaji fawas tehwssemes fkolhas buhschanu usluhko, zaur ko tad winna tur irr zelta, kohpta, apgadada un tik tahlu waddita? It ne zaur ko zittu, ka draudses mahzitaju firdigu, it ne to masako laizigu pelnu mekedannu puhliu. Ka rohlas to gan lai leel drohschaki un labbaki? Bet pants grihb daschureis gudrahls buht par wissu.

No Schweizes un Amerikas daudslahit jau dsirdam, ka turrenes augstas fkolhas (universityes) atrohdaht starp

mahzefteem arri labs pulks feeweefchu, kas lihds studeere un täpat fawu efsamu noturra. Daschas irr arri gruhdo daktera amatu usnehmufchas. Taggad dšredam, ka Austrija, kur arri feeweefcheem wiffas augstahs floblas pe-eimamas, taggad weena freilene ar wahrdu Gabriele Sturm Brinnes pilsehtä irr professeerenes wahrdu panahkafi un professeeru amatä stahdita. S.

Behz tizzibahm dšhwo Giropä 146 milj. Kattolu. 70 milj. Ewangeliuma tizzigi, 68 milj. Greeku tizz., 4^{1/2} milj. Schihdu un 6,644,000 Muhameda jeb Turku tizzigi.

Zif grahmatas par pastu suhta Giropä? Grahmatas israhda tautas mahzibu un gaismu. Jo tumfchaka tauta, jo mas ka raksta. Jo mahzita tauta jo wairahk ta gribb un tai waijag rakstih. Kur mahziba, amati un darbi seft, kur arri rakstischana tohp jo ruhpiigi kohpta. 1840 bij Austrija 24 milj. grahmatu par pastu fuhititi, 1866 jau 96^{1/2} milj. Anglija isnahk ik us katra zilweku par gaddu 14 grahmatas, ikpat dauds arri Schweizē, Franzija, Wahzsemme un Seemel-Amerikas fabredrotās walstis 7—8, Kreewusemmē tik us 3 zilwekem par gadu weena grahmata. No Wahzsemmes pilsehteem irr Frankfurte pee Main uppes un Leipzigā wiswairahk to grahmatu rakstitaju. Frankfurte, kur leeli naudas bankēeri mahjo, isnahk par gaddu ik us katra zilweka 54 grahmatas un Leipzigā, kur leelu leelahs grahmatu bohdis, 45 grahmatas.

Wisleelafee pilsehti. Londonē irr 3,214,707 eedšhwotaji, Parise 1,889,462, Konstantinopolē 1,075,000, Nu-Jorkā 1,003,250, Wišnē 825,165, Berlinē 800,000, Pehsterburgā 667,026, Maskawā 368,103, Madridē 317,217, Neapelē 418,968, Rohmā 220,532.

„Par rakstibu.“

Latw. aw. Nr. 5. fch. g. rohnahs raksts, no Taurina Gedarta, kas ir mannu wahrdu peeminu un par ko ir es ihsumā lahdu spreeduminu gribbetu peelikt tikkai kapehž, ka zits no mannim warretu gaidiht un zerreht, lai es fluffu nezeefchu, bet jele fawu padohmu issalku. Bet to es darrifchu ittin ihfi, sinnadams, ka fchihš jautafchanas Latw. aw. lassitajeem daudseem gull fahnis.

I. Lihdsflannu dubbultofchanas Latweefchu wahrdds it nebuht newaijadsetu, kad rakstam pehž lauschu issauzeena: runahk, tureht, riba, medus, nagi. (Zittadi irr pee wahrdeem, kas paleeneti no wahžu wallodas: Femmes, rullis, kerra, kanna. Le arween buhtu jadubbulto.) Sennak es pats esmu dohmajis, ka Latweetis p, k, t, z, f dubbultotu, bet, nau teefa; Latweetis falka: pupa, ritens, nukla, azis, wefels, ne: puppa, rittens u. t. pr.

Bet tomehr rakstohk preefch mahju laudihm, kas nau augsti flobloti, man wehl nau tahs duhschas wezzu azš eeraddumu winncem pohstih. Un es wehlu, lai prohwe lam duhscha; kad laudis buhs apraddufchi, tad rakstifim wiffi. Es sinnu, ka gudrahm tautahm un smalkahm wallodahm rakstiba nau teizama un ta waina nau leela. Tas nelabbums irr pazeefchams, kad tikkai rakstineeks raksta un lassitais laffa un weens ohtru faproht. Zeb teikfchu tā: Pee rakstibas grohsfchanas un pahrlabboschanas pe-nahlahs eewehroht to truhkumu, ko lassitajeem padarra. Ja to ne-eewehro, tad warretu notiktees, ka grahmatas taptu gahdatas, bet lassitoju nerakstohs. Tad wiffa grahmata pawelti. To lihdsflannu dubbultofchanu nel. Umannis fawā wahrduize, kas nu ahtri drukkā buhs gat-tawa, atmettis. Baltijas wehstneffis arridsan atmettis! Mannim zits plejabs wirsū, lai es pahrluhkojamā Latw. Bihbelē arri atmettu. Es gribbetu sinnaht, waj mahju zilweks peedaufitohs, kad winsch eerauga tizibu, Deewa namu, notikummu, un arri riktigi issassitu? Ja kas warretu galwoht, ka nepeedaufitohs, ta gandrihs es pats fw. Deewa wahrda to dubbultofchanu atmettu.

II. Kapehž Taur. Ged. f gribb isdeldeht, to es neisprohtu. Lai jele dšhwo! s wahrda eefahkumā un wid-dū azzihm prettim rahdahs, un no wezzeem laikeem irraid tikkai galla sihme, prohti Wahžu rakstōs, kas arri Latweefchu drukkā irr eewesti.

III. Ta isfchirfchana nelohkamajā (Infinitiv): weft, lauft (weddu, lauschu) un mest, nest, (mettu, neffu) rahdahs labba, jebfchu tas issauzeens ft un f tas pats, lai raksta ka rakstidams. Par garruma sihmi h mannas dohmas deewegan sinnamas. Man rahdahs: pascham Latweetim peeteel ar h un winnam ar zittahm jaunahm sihmehm gruhsto un wilkto paschskanni newaijaga isfchirt. Jo Latweetim ta leeta irr muttē waj ar azzihm reds, waj neredš. Lauschu leelo pulku wajjaga apfargahk no rakstibas raibuma. Ja kas Latwifkis rakstihš preefch swefchneefkem, prohti zittas tautas behrneem, tad zittadi; tad gruhstais paschskannis no wilkta ar fawadu sihmi buhtu ja-isfchirt. Tā pats esmu darrijis fawā leela grammatikā, tā Umannis lekfikonā.

Us wiffu wihfi preezafimees ka Taur. Ged. ihfā laikā mums fohla grahmatinu pasneegt, kurrā Latweefchu tautai paschu wallodā sinnu dohd par tehwu wallodas likumeem. A. Bielenstein.

Dseefmu rohta.

Sem fchi wahrda irr klajā laista dseefmu grahmatina preefch wihrifchlu kohreem, fagahdata no J. Zimse lunga. Grahmatina kreetni isstrahdata luplā seijs Latwijā parahdijusehs — tā glahbeja, kas gan daschu pušnikufschu

dseedataju beedribu no galligas panihlfchanas issargahs un daschu jaunu palihdsehs dibbinaht. So, derrigu dseedajumu truhkums bij daschaj ds. beedribai ta waina, ka newarreja gohdam pastahweht un dseefminau masums ta indewe, ka zitta isputteja.

„Dseefmu rohta“ zaurfkattijis ar preeku warru apleezinaht, ka strahdneeki dseefmu krahjumiau istaisidami irr gan gahdajusch, ka darbs drohschi warr tauteschds rahditees. Komponisti, (es runnaju no grahaminas ohtrahs dokkas) fur warredami, raudsijusch Latw. tautas dseefmu weentefigus meldinus zaur pawaddidamu balsu kuhlumu wehrte zelt, kas arri pa leelai dalkai labbi isdewees. Es falku, pa leelai dalkai, jo pee dascha meldina kuhlinafchana nebij tik wajadfiga, meldinu pascha kreetnibas deht, jeb tadeht, ka dseefminas wahrdu gars tik swarrigu, tik bagatigi ar modulaziju ispuschkotu pawaddischanu nepagehreja.

Par krahjumina pirmo dalku buhs masahl ko runnaht, tur, ka jau wirsrahts rahda, dahrsa pukkes — ahrsemmes jaukumi atrohdam, rohta paliktahm Latweefchu dseefminahm is wahzu tulkotahm. — Krahjumina ohtro dalku pehz musikas apluhkojoht, ja-apleezina, ka tahs masahs waininas, kas pahri weetas meldinu pawaddischanu radduschahs, ne-eespehj wispahrigu fastahdijuma wehrtibu kaut ka kustinahht.

Waininas buhtu atrohnamas pahri weetas flannu fecshanu, par pr. 43. num. 5. takti, fur aisturrea (Vorhalt) palikka bes islihdsinaschanas; warretu tur pee ta pirma „ai“ I. bassi, g weeta, g sis (achtelnohtes) likt. — Schefhflu, ko 64. num. ds. galla meldinisch komponistam D. J. leek, newarreja bes meldina pahrgrohfschanu labba ki pahwarreht, ne ka to komponists darrijs. Tomehr zittur grubtumus ilreis bes meldinu pahrgrohfschanas newarretu pahrspeht; ta par pr. D. J. 81. num. no beidsis eefsch tonikas ar kwinti I. bassi un bes eepreefsch eijoschas pee nobeigschanas wajadfigas dominantflannas. Dabbigaki buhtu bijis, beigas ds. us dominantes toniku west un tanni nobeigt. Druoffu labbaki tas komponistam J. J. num. 20 beigas warreja isdohtees: tur masakais eepreefsch dominantflanna bij dsirdama.

Da nosaukta „wahrdu mahleschana“ gan weetahm stipri mannama, bet us taunu ta katra weeta, fur useetama, nau isfklusi. So, kaut gan es par pr. ar to eefsch jaukabs karra dseefmas n. 8 beidsama takti useetamu flannu d sis a d — no eefweefchas tohnu flakkas tappinatu, laikam lai ta sawu gaischu feiju to wahrdu „gaisma“ lihdsetu apgaismoht, — newarru eedraudsetees, tad tomehr dascha zitta weeta ta wairahl peenemmiga; par prohwi 51. ds. 7. takti pee teem wahredeem: „meitu durru wirrinaht,“ fur komponists durru wirrinaschanu tohnds mahledams wissu balsu meldinads wirrinadams wirrina,

kaut gan scho wirrinaschanu laimigu selmi dahrgi makfadams, (ohtris bassi ar pirmo tenori eet aisleegtas oktawes) — it ka grippedams ar aissl. oktawehm atzerreht, ka „tumfcha nakti meitu durru wirrinaht“ arri nebuht nau likkumigi, neds tiklumigi. Bet schi komponistam tohnu wirrinaschana tik tiklumiga isdewusehs, ka es p. pr. labprahht atwehletu, ds. pirmo pantu ar wissahm aissl. oktawehm dseedahht, wirrinaschanu deht.

Scho sawu ihfu pahrskattu beidsu ar to wehleschanu, ka katriis ds. mihtotajs lai apgahdatohs un eedraudsetohs ar scho teizamu dseefmu krahjumiau, ja no pirmahs drikkes wehl kahdi eksemplari dabujami.

E. Wiegner.

Zehwijas sweizinaschana.

1.

Mehs sweiznam, Dew semme pilna spehta,
Lai flann Dew dseefma mihta Zehwija!
Taws sismols gaischi muhsu sirdis lehla,
Kas agrahht tumfa flobdsihtis stahweja.
Kaut pehrkons aplahrt spahrdih, s,
Tas Dewi neisahrdih.
Zir Deews ar mums, tad wissu pahrspehsim
Ja Zehwiju no sirds ween mihslesim ;:

2.

Mehs dsikli sirdis effam swehrejusch
Dew dshwojoht, ka arri nomirtoht.
Dew ustizibu effam fohlijusch,
Wisleelahm grubtibahm mums draudejoht.
Kaut laiks pilns behdu nahktu,
Kas muhsu swehrib' mahktu.
Zir Deews ar mums u. t. p.

3.

Lai brihwibs sari dohd Dew sawu ehnu
Ka pukkei appalsch kofla usaugoht,
Un gaismas starri uhdeni gahsch lehnu
Pahr Dewim, tumfibu nomasgajoht.
Kam wehrdsib azzis faista,
Lai brihwib walka taista.
Zir Deews ar mums u. t. p.

4.

Nu tad, af tautas dehti, dseedat dseefmas,
Kas atflann tablumä it preezigi
Un sweizinajat Zubs bes kahdas breefmas
Scho mihtu dahrgu Latwju semmiti.
Lai Baltija atfektahs
No dubleem, pihschleem zeltahs.
Zir Deews ar mums, tad wissu pahrspehsim
Ja Latwiju no sirds ween mihslesim.

Birseneeku Krischjahnis.

Sakkami wahrdi.

- 1) Skaisis augums bes deewabihjigas frids irr tikpat ka mahleta ugguns kas nedegg.
- 2) Labba apsinnašana irr skaisata, ne ka zilweku slawa.
- 3) Labbas preekshihmes teek gan daudstais klauftas, bet ne ikreis isdarritas.
- 4) Jo wairahl fihstulim mantas, jo wairahl winsch eegribbahs.
- 5) Bahrwajza fewi katra wakaru: Waj esmu gudrahls palizis?

J. Ohsol.

Skweens lai fawu kaktu flauka,
Tad buhs jo katra weeta jauka.

Tahdam, kas spirtumu juht, wiswilgaka dshwiba
ihfa. Ne-ismehrojans laiks wahjneekam weeniga nakts.

Ehd kas deen'
Dserr kas leen',
Runna labbu leetu ween.

P. St—pp—nn.

Memm kurren gribbi.

Ko dohd meerinsch?
Lihgsmibu.
Ko dohd karsch?
Skummibu.
Ko dohd meerinsch?
Sahl un mais'.
Ko dohd karsch?
To badd' un rail'.
Ko dohd meerinsch?
Swehteem buht.
Ko dohd karsch?
Geffsch elles kluht.
Ko dohd meerinsch?
Pilmibu.
Ko dohd karsch?
To truhzibu.
Kas irr meerinsch?
Deewa behrus.
Kas irr karsch?
Weens elles swehrs.
Ko dohd meerinsch?
Labbu leetu.

Ko dohd meerinsch?
Beetu weetu.
Ko dohd meers?
Geffsch gohda buht.
Ko dohd meers?
Pee Deewa kluht.

Chr. S—Idt.

Jannas grahmatas.

Rupat Lehrpatà klaja nahlusi schahda grahmata:
Nationale Bestrebungen. Erläuterungen zu einem Artikel der Zeitung für Stadt und Land. Von Otto Kronwald.

Wissas grahmatu bohdes dabujama par 45 kap. Scho grahmatu peefuhtihz illatram, kas wismasahl pehz 5 eksemplareem peepraffihz, arri pats farakstijajs Kronwalda f. seminaru fshlotajz Lehrpatà.

Sinnadami ka stary Latw. aw. luffitajeem irr labba teefa tahdu, kas it labbi proht arri Wahzu rakstus lassihz, darram tohs usmannigus ul fsho grahmatinu, ko kahds dshlakti mahzihts Latweeschu tautas dehls no fawas tautas puffes dewis par atbildu kahdai Rihgas wahzu awisei un par tahlatu isskaidroschanu, kahdà swarrà stahn Latweeschu tautas zenschanahs fargahz un kohpt fawu tautibu un kahdà zerribà ta fawu darbu wedd.

Ralighs pee behruu mahzishanas eeffsch fw. kristigas tizzibas mahzibahm jeb Martina Luttera Masais katkismis ar jautaschanahm un atbildeschanahm un dauds peelikteem bihbeles perscheem un stahsteem un garrigahm dseefmahm isskaidrohts no Alojias mahzitaja J. Meyer. Geseets maksa 35 kap. f.

Schpafahi fshlmeistereem eewehlehts.

Mafais ahbotu dahrsneeks jeb pamahzishana ne ween par to ka anglu kohli no fehklahm audsejami, pohtejami u. t., ka lauku jeb mescha kohli kohpjami, bet arri wehl dauds jittas derrigas mahzibas, kas dahrsu mihlotajeem un kohpejem jasinu. Ar 47 bildehm isskaidroja un farakstija S. Kewers Kalletu muishas dahrsneeks. Druckà apgahdahs no brahteem Busch Rihgà. Geseets maksa 50 kap.

Scho grahmatinu ka kohzi derrigu eewehlam wisseem namma tehweem, kam preeks ap dahrsneem dshwoht, tapat arri fshlmeistereem, kas pehz farakstijaja padohma pee faweem fsholas nammeem warretu masu kohku fsholu un dahrsu eetaisihz, fur fsholeni makas bishshos arri dahrsa gudribas eemahzahs un tahs fawà muishà libhs dabuhn. S.

Latw. Awischu apgahdatajs: J. W. Sakranowicz.

No zensures atwehlehts. Rihgà, 6. April 1872.

Druckahs pee J. W. Steffenhagen un dehla